

TOIMINTAOHJE SÄTEILYVAARAN VARALLE

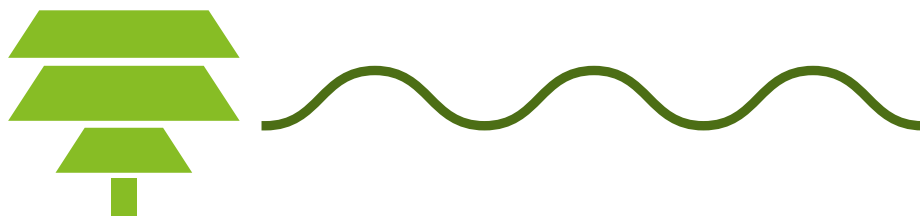
Tästä toimintaohjeesta löydät tietoa siltä varalta, että Olkiluodon ydinlaitoksessa tapahtuisi väestöön kohdistuvia suojelutoimia edellyttävä onnettomuus. Tällainen onnettomuus on hyvin epätodennäköinen, mutta kuitenkin mahdollinen.

Säteilyvaaran uhatessa viranomaiset antavat väestölle ohjeita esimerkiksi sisätiloihin suojautumisesta, joditablettien ottamisesta ja evakuoinnista. Tarkoituksena on estää välittömät terveyshaitat ja rajoittaa säteilyn vaikutukset mahdollisimman pieniksi.

Sisäministeriön asetuksen tiedottamisesta säteilyvaaratilanteessa (YVL 774/2011) mukaisesti tämä tiedote jaetaan lähialueen väestölle kolmen vuoden välein.

Toimi näin aina, kun kuulet yleisen vaaramerkin

Yleinen vaaramerkki on väestönhälyttimillä annettu noin minuutin kestävä nouseva ja laskeva äänimerkki. Merkki annetaan, kun jokin vakava vaara uhkaa ihmisiä.

1. Siirry sisätiloihin ja pysy siellä. Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmanvaihtolaitteet. Muista pysäyttää koneellinen ilmanvaihto. Lue lisätietoja sivulta 2 *Sisälle suojautuminen*.

2. Avaa radio ja/tai televisio. Viranomaistiedotteet kuuluvat/näkyvät kotimaisilla valtakunnallisilla kanavilla. Viranomaisohjeita on YLE:n teksti-tv:n sivulla 112 ja 867-868. Säteilyvaaratilanteessa lisätietoja saat myös Satakunnan pelastuslaitoksen, TVO:n ja STUK:n www-sivuilta ja X-tililtä:

- [@sata_pelaeh](http://www.pelastustoimi.fi/satakunta)
- [@STUK_FI](http://www.stuk.fi)
- [@tvo_fi](http://www.tvo.fi)

Vaaratiedotteet saat myös 112 Suomi -sovelluksen kautta. Lisätietoja sivulta 3 Viranomaistiedottamisen seuraaminen.

3. Vältä tarpeettomia yhteyksiä (internetin käyttö, matkapuhelinviestien lähettäminen ja soittaminen), jotta tärkeät viranomaisyhteydet eivät tukkeudu.

Mikäli viranomaiset määräävät suojelutoimien toteuttamisesta, noudata alla olevia ohjeita tinki-mättä.

4. Suojaudu sisälle, pysy sisällä.

5. Ota joditabletti vain viranomaisen määräyksestä. Jos sinulla ei ole joditabletteja, älä poistu sisätiloista hakemaan niitä. Lue lisätietoja sivulta 3 Joditabletit.

6. Evakuointi tarkoittaa vaara-alueen ihmisten siirtämistä tilapäisesti turvalliseen paikkaan. Jos viranomainen antaa evakuointimääräyksen, noudata annettuja ohjeita tarkasti. Ota evakuointitilanteessa mukaan aina

- välttämättömät lääkkeet
- hygieniavälineet
- maksuvälineet
- henkilöllisyystodistus.

Jätä evakuointitilanteessa asuntosi sellaiseen kuntoon, kuin olisit lähdössä lomamatkalle. Ilmoittaudu lähtiessä ja perillä. Lue lisätietoja sivulta 3 Evakuointi.

7. Älä poistu alueelta ilman viranomaismääräystä oma-aloitteisesti, ettet joutuisi matkalla vaaraan.

Vaara ohi -merkki on yhden minuutin mittainen tasainen äänimerkki, jolla ilmoitetaan, että uhka tai vaara on ohi.

Radioaktiivisuus ja säteily

Radioaktiivisia aineita esiintyy pieninä pitoisuuksina jokapäiväisessä elinympäristössämme: maaperässä, rakennusmateriaaleissa, vedessä, ilmassa ja omassa kehossamme. Näitä sekä avaruudesta tulevaa taustasäteilyä kutsutaan luonnon taustasäteilyksi.

Osa ihmisten saamasta annoksesta aiheutuu säteilyn hyötykäytöstä, kuten säteilyn lääketieteellisestä käytöstä.

Säteilyn terveysvaikutukset

Radioaktiivisten aineiden lähettämälle ionisoivalle säteilylle altistuminen lisää terveyshaittojen riskiä. Säteilystä aiheutuva syöpäriski on pieni suurenkin säteilyannoksen jälkeen. Mahdollinen syöpäkasvain ilmaantuu vasta vuosien päästä altistumisesta, eikä tiettyä kasvainta voida yleensä yhdistää tiettyyn altistumiseen. Ainoastaan lyhyessä ajassa suuria säteilyannoksia saaneilla ihmisillä voi ilmetä pian altistumisen jälkeen säteilystä johtuvia oireita, kuten pahoinvointia ja ripulia.

Säteilyn terveyshaittoja voidaan arvioida säteilyannoksen avulla. Säteilyannokset ilmoitetaan tavallisesti millisieverteinä [mSv].

Kaikkea ylimääräistä säteilyä tulee välttää. Mitä suuremman säteilyannoksen ihminen saa, sitä suurempi on terveyshaittojen todennäköisyys.

Viranomaiset johtavat toimintaa vaaratilanteessa

Turvallisuutta ja ympäristön säteilytilannetta valvotaan jatkuvasti. Säteilyvaaran uhatessa pelastusviranomaiset tiedottavat vaarasta ja antavat väestölle ohjeita sisätiloihin suojautumisesta, joditablettien ottamisesta ja evakuoinnista. Viranomaiset antavat ohjeet myös maataloustuotannon ja rehun suojaamisesta, jotta tuotettava ruoka ei saastu.

Suojelutoimien tarkoitus on estää välittömät terveyshaitat ja rajoittaa säteilyn vaikutukset mahdollisimman pieniksi.

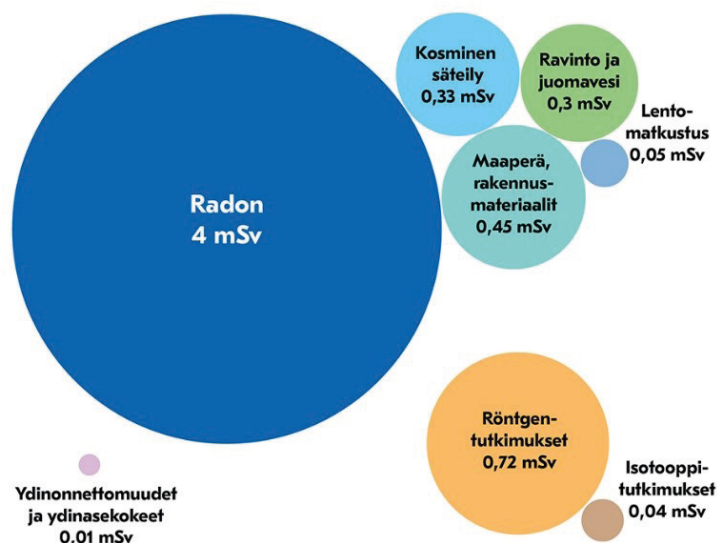
Sisälle suojautuminen

Asuintalot antavat hyvän suojan säteilyvaaratilanteessa. Pyri tekemään tilasta mahdollisimman tiivis. Sulje ovet, ikkunat ja ilmanvaihtoaukot sekä pysäytä ilmanvaihto. Näin vähennät sisälle kulkeutuvien radioaktiivisten hiukkasten ja kaasujen määrää. Suojaa elintarvikkeet pölytiivisti esimerkiksi muovipusseihin tai rasioihin.

Vesijohtovesi säilyy puhtaana. Jääkaappi, pakastin ja tiiviit pakkaukset suojaavat radioaktiiviselta pölyltä.

Rakennuksen seinät, katot ja välipohjat vaimentavat säteilyä, joten parhaan suojan saa rakennuksen keski-osassa tai kellarikerroksessa sekä välttämällä oleskelua huoneissa, joissa on suuria ikkunoita.

Suomalainen saa keskimäärin 5,9 mSv säteilyannoksen yhden vuoden aikana

Sisälle suojaudutaan korkeintaan kahdeksi vuorokaudeksi. Asuntojen tiivistämisestä huolimatta sisätiloihin voi päästä jonkin verran radioaktiivisia aineita. Radioaktiivisia aineita sisältävän pilven mentyä ohi toimi viranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti.

Jos on aivan välttämätöntä käydä ulkona, käytä hengityssuojainta ja pukeudu mahdollisimman hyvin ihoa peittäviin ja helposti puhdistettaviin vaatteisiin, esimerkiksi sadevaatteisiin. Palatessasi sisälle jätä ulkovaatteet eteistilaan ja peseydy huolella. Näin estät radioaktiivisten aineiden pääsyn iholle ja sisätiloihin.

Maatiloilla tuotantoeläimet siirretään sisälle puhtaalle ravinnoille, jotta minimoidaan eläimistä saatavien tuotteiden, kuten maidon, saastuminen. Tuotantoeläimille varataan rehua muutaman päivän tarpeeseen. Rehuvarastot suojataan ilmasta tulevalta laskeumalta.

Joditabletit

Ydinlaitosonnettomuudessa ulkoilmaan saattaa vapautua radioaktiivista jodia. Radioaktiiviselta jodilta suojaudutaan joditableteilla, jotka estävät radioaktiivisen jodin kerääntymistä kilpirauhaseen. Joditabletit eivät suojaa muilta radioaktiivisilta aineilta. Joditabletteja saa ostaa vapaasti apteekeista. Alle kolmevuotiaalle soveltuvia joditabletteja jaetaan hyvinvointialueiden toimesta. Niitä kannattaa hankkia etukäteen varalle. Joditablettien ottaminen on erityisen tärkeää lapsille ja raskaana oleville naisille, sillä lasten ja sikiön kilpirauhaset ovat herkkempiä säteilylle kuin aikuisten. Yli 40-vuotiaille joditabletin ottaminen ei ole tarpeen, sillä kilpirauhasen herkkyys radioaktiiviselle jodille vähenee iän myötä.

Joditabletti otetaan vain viranomaisen suosituksesta. Liian aikaisin tai myöhään otettuna joditablettien teho pienenee. Lue pakkausselosteen ohjeet ja noudata niitä.

Älä lähde hakemaan joditabletteja, jos yleinen vaaramerkki on annettu tai viranomaiset ovat muuten kehottaneet pysymään sisällä. Suojautumalla sisätiloihin vähennetään merkittävästi myös hengityksen kautta saatavaa jodin määrää.

Viranomaistiedottamisen seuraaminen

Seuraa radiossa, televisiossa ja viranomaisten verkkomediassa annettavia ohjeita. Ohjeet löytyvät myös Ylen teksti-TV:n sivuilla 112 ja 867-868.

Mikäli olet asentanut puhelimeesi 112 Suomi-sovelluksen, sallinut sen jakaa paikkatietosi ja sovelluksen paikannus on päällä, saat puhelimeesi vaaratiedotteet. Näin voit saada tiedotteet myös, jos olet paikassa, jonne yleinen vaaramerkki ei hyvin kuulu. 112 Suomi helpottaa myös hätäilmoituksen soittamista, koska se kertoo soittajan sijainnin. Sovelluksesta löytyy toimintaohjeita eri vaaratilanteisiin. Tutustu 112 Suomi-sovelluksen ominaisuuksiin osoitteessa www.112.fi/112-suomi. Sovelluksen voit ladata maksutta sovelluskaupasta.

Evakuointi

Jos viranomaiset arvioivat, ettei sisälle suojautuminen riitä, väestö voidaan määrätä poistumaan tilapäisesti vaara-alueelta. Ota mukaan vain välttämättömät varusteet (mm. välttämättömät lääkkeet, hygieniatarvikkeet, maksuvälineet, henkilökortti tms.). Ota mukaan vain sen verran tavaraa, mitä pystyt helposti kantamaan, ei suuria matkalaukkuja tms.

Sulje ilmanvaihto. Muuten voit jättää asunnon, kuten pitkälle matkalle lähdettäessä. Maatiloilla suojataan tuotantoeläimet ja rehu sisätiloihin. Seuraa viranomaisen antamia ohjeita.

Evakuointi pyritään toteuttamaan ennen radioaktiivisen pilven saapumista alueelle, jos aikaa tähän on riittävästi. Jos aikaa ei ole, evakuointi toteutetaan vasta, kun pilvi on ohittanut alueen. Pilven ollessa kohdalla suojaudutaan sisätiloihin.

Viranomaiset antavat tarkempia ohjeita evakuoinnista radion, television ja verkkomedian välityksellä. Evakuoinnissa suurimman osan väestöstä odotetaan siirtyvän pois vaara-alueelta yksityisautoilla. Kuljetusjärjestelyt, turvallinen suunta, määränpää ja mahdolliset kokoontumispaikat päätetään tilanteen mukaan. Pelastustoiminnan johto järjestää tarpeen mukaan yhteis- ja erityiskuljetuksia.

Noudata tarkasti kaikkia evakuoinnista annettuja ohjeita. Ilmoittaudu lähtiessä ja perillä. Älä poikkea ohjeen mukaiselta reitiltä.

Ydinlaitoksen suojavyöhyke ulottuu noin 5 kilometrin etäisyydelle laitoksesta (merkitty karttaan katkoviivalla). Tällä alueella on maankäyttöön kohdistuvia rajoituksia.

Ydinlaitoksen varautumisalueella tarkoitetaan viranomaisten suunnitteluvyöhykettä, joka ulottuu noin 20 kilometrin etäisyydelle (merkitty karttaan vahvistetulla viivalla) voimalaitoksesta, jota varten pelastuslaitos on laatinut pelastuslain 379/2011 ja sisäministeriön asetuksen 1286/2019 mukaisen ulkoisen pelastussuunnitelman säteilyvaaratilanteen varalta.

Valmius- ja pelastustoiminta

Valtion, alueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja muut yhteisöt osallistuvat pelastusviranomaisten johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun sekä toimivat onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Säteilyvaaratilanteessa mahdollisesti tarvittaviin suojelutoimiin osallistuvat mm. pelastustoimi, poliisi, elintarvikeviranomaiset, sosiaalitoimi, terveystoimi, rajavartiolaitos ja merivartiosto, sisäministeriö, maatalousviranomaiset, Säteilyturvakeskus ja Yleisradio. Virka-apua voidaan tarvittaessa pyytää puolustusvoimilta. Viranomaiset voivat määrätä muitakin tahoja osallistumaan toimintaan, esimerkiksi kuljetus- ja majoitusliikkeitä. Pelastuslaitos, osana Satakunnan hyvinvointialuetta, on laatinut ulkoisen pelastussuunnitelman säteilyvaaratilanteen varalle.

TVO-konserni on laatinut oman valmiussuunnitelmansa Oikiluodon ydinlaitoksen säteilyonnettomuuden varalle.

Pelastustoimintaan osallistuvat viranomaiset ja muut toimijat harjoittelevat säännöllisesti pelastussuunnitelman mukaista toimintaa ja ylläpitävät jatkuvaa valmiutta.

Ohje jaetaan ihmisille varautumisalueella

Valtioneuvoston päätöksen ja sisäasiainministeriön asetuksen mukaan ydinlaitoksen on yhteistyössä pelastuslaitoksen ja Säteilyturvakeskuksen kanssa toimitettava lähialueen väestölle toiminta-ohjeet säteilyvaaran varalle kolmen vuoden välein.

Ohje on jaettu koteihin ja työpaikoille Eurajoen kunnan (sis. Luvia) ja Rauman alueella. Toimintaohje on julkaistu TVO:n, Eurajoen kuntien sekä Rauman kaupungin internet-sivuilla. Vapaa-ajan asunnon omistajille se on lähetetty vakituisen asunnon osoitteeseen, ja omistajaa pyydetään huolehtimaan ohje vapaa-ajan asunnollensa.

Satakunnan Pelastuslaitos

Säteilyturvakeskus

Teollisuuden Voima Oyj

Posiva Oy

www.pelastustoimi.fi/satakunta

www.stuk.fi

www.tvo.fi

www.posiva.fi

@sata_pelaeh

@STUK_FI

@tvo_fi

@Posiva_fi